

REMISSYTTRANDE

2025-08-10

Ert datum 2025-06-17

Ert dnr HaV 2025-1217

**Havs- och vattenmyndigheten
404 39 Göteborg**

Yttrande avseende Förslag till reviderad nationell förvaltningsplan för ål 2025–2030

Sveriges Fiskevattenägareförbund lämnar följande synpunkter på förslaget till en reviderad nationell förvaltningsplan för europeisk ål för 2025–2030 samt tillhörande åtgärdsplan för 2025–2027.

Bakgrund och syfte

Beståndet av europeisk ål (*Anguilla anguilla*) är klassat som akut hotat. Arten omfattas av EU:s förordning (1100/2007) om åtgärder för återhämtning av europeisk ål, den så kallade ålförordningen. Ålförordningen ställer krav på medlemsländerna att upprätta, genomföra och följa upp nationella förvaltningsplaner för europeisk ål.

Mot bakgrund av detta gav regeringen 2024 HaV i uppdrag att revidera den nationella förvaltningsplanen för europeisk ål i syfte att identifiera och införa ändamålsenliga åtgärder som samtidigt kan förbättra utvärdering och uppföljning (KN2023/04638). I uppdraget ingår även att utvärdera ålutsättningarnas effektivitet och deras eventuella bidrag till lekpopulationen som fortsatt bevarandeåtgärd, samt att utreda förutsättningarna att tillåta generationsväxling inom ålfisket genom att möjliggöra överlåtelse av ålfisketillstånd.

Synpunkter

Sveriges Fiskevattenägareförbund välkomnar att delmålen i förslaget till en reviderad förvaltningsplan fokuserar på att minska åldödligheten kopplad till vattenkraft samt till att förbättra ålens vandringsmöjligheter. Något som Sveriges Fiskevattenägareförbund tidigare påtalat då det i den nationella förvaltningsplanen för ål i stort sett enbart var fisket som genom nedskärningar fått bidra till att uppfylla målen. Vattenkraften har kommit allt för lindrigt undan i arbetet med att rädda ålen.

Det är nu hög tid att kraftbolagen tar ett avsevärt större ansvar för att säkerställa ålens upp- och nedströmsvandring i alla vattendrag och att dessa åtgärder blir en prioriterad del i pågående miljöprovning av vattenkraften. Förbundet ser även positivt på att hänsyn ska tas vid varje tillståndsprövning och att tillsynsansvaret tydliggörs.

Det är viktigt att dessa åtgärder prioriteras framför ytterligare restriktioner för det småskaliga kust- och inlandsfisket, då vattenkraftens (och övriga vandringshinders) påverkan är mer omfattande och strukturell. Vi kan förstå att inga nya tillstånd beviljas tills vidare med hänsyn tagen till ålens situation, men att ej bevilja överföring av tillstånd riskerar att slå ut delar av kommande generation av småskaliga yrkesfiskare där vi anser att det fortsatt måste finnas utrymme till tillfälliga undantag.

Vi anser då att det är bättre och viktigare att lägga mer kraft och fokus på att ta fram åtgärder för att stävja det olagliga fisket i samtliga vatten. Något som enligt Formas och den internationella utvärderingen (Cox med flera 2024) listade som det näst största hotet mot ålen, näst efter bristen på framgångsrik vandring uppströms och nedströms!

Vidare anser vi att för att säkerställa ålbeståndets fortlevnad krävs att alla berörda EU-länder, inte bara Sverige, lever upp till de gemensamma betingen och fullföljer åtagandena i sina nationella ålförvaltningsplaner. Samt att SLU:s rekommendation (*i Bilaga 1A: Svensk översättning av SLU Aquas utvärdering av ålbeståndet i Sverige, våren 2024*) om en integrerad utvärdering för hela Östersjöbeståndet av ål blir verklighet och att skyddsåtgärder samordnas mellan berörda länder.

Övriga kommentarer

Vi har svårt att se att de kortsiktiga delmålen (max 60% dödlighet i varje huvudavrinningsområde till år 2030, samt en minskning av dödlighet för utvandrande blankål från varje huvudavrinningsområde med 15 procentenheter till 2030 jämfört med 2025) är realistiska med tanke på hur arbetet med den nationella planen för moderna miljövillkor (NAP) hittills fortskridit. Här behövs det från regeringens och HaVs sida skarpare styrningar och tuffare målkrav i arbetet med den nationella planen för att ålförvaltningsplanen ska ha en chans att nå sina mål!

Avslutningsvis

För att räddningsaktionerna för ålen ska bli trovärdiga och framgångsrika måste dessutom predationen från skarv och säl minimeras rejält. Enligt resultatmålet i bil 2, åtgärdsområde 7.3 åtgärd 13, så är målet i den reviderade planen att "*förbättra kunskapen om hur naturlig predation påverkar möjligheterna att uppnå målen för ålförvaltningen i Sverige*"... Det duger inte! Kunskapen finns säkerligen att finna redan idag och ålförvaltningsplanen behöver kompletteras med kraftfulla förslag till förvaltande insatser som håller populationerna av säl och skarv på för ekosystem och fiskbestånden balanserade nivåer. Möjligen då kan en ekosystembaserad och adaptiv förvaltning värd namnet ske.

Med vänlig hälsning

SVERIGES FISKEVATTENÄGAREFÖRBUND

Tony Forsberg

Förbundsdirektör

Borgmästaregatan 9, 371 15 KARLSKRONA

Tel. 0722-14 08 69 Epost. tony.forsberg@vattenagarna.se

Webb. www.vattenagarna.se